

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7. Vtrum in fractione panis species sacramentalis frangatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

nem concomitantē. Nec est verū simpliciter & absolute, q̄ rarefactio seu raritas que fit, præsupponat maiorem quantitatem quamvis hoc fit verū in quid, hoc est cū ista additione fm ordinē causæ materialis. Nam simpliciter & absolute loquendo, extenso quantitas præsupponit rarefactionem, sicut consequens id, ad quod sequitur. Et rur us simpliciter & absolute, dicendum est q̄ raritas, quæ fit, cū fit, fert secum receptivum formæ, maiorē quantitatem, & hoc hinc rarefactio fit in materia substantia siue in vice substantia.

dimensione panis & vini, quod sit primū subiectum subsequētiū formarum. hoc autem est proprium materiæ: & ideo ex consequenti datur prædicta quantitas dimensione omne illud, quod ad materiam pertinet. & ideo quicquid posset generari ex materia panis vel vini, si adesset, totum posset generari ex prædicta quantitate dimensione panis vel vini: non quidem nouo miraculo, sed ex vi miraculi prius facti.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ quamuis non sit ibi materia, ex qua aliquid generetur: quantitas tamen dimensione supplet vicem materiæ, ut dictum est.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ illæ species sacrales, sunt quidem accidentia: habent tamen actū & vim substantiæ, ut dictū est.

AD TERTIVM dicendum, q̄ quantitas dimensione panis & vini retinet naturā propriam, & accipit miraculose vim & proprietatē substantiæ. & ideo potest transire in utrumque, id est in substantiam & dimensionem.

ARTICVLVS VI.

Utrum species sacramentales possint nutrire.

AD SEPTIMVM sic proceditur. Vbi dicitur q̄ species sacramentales non possunt nutrire. Dicit enim Ambrosius in libro de sacramentis, non iste panis est, qui vadit in corpus, sed panis uitæ æternæ, qui animæ nostræ substantiam fulcit: sed omne qd nutrit, vadit in corpus, ergo panis iste non nutrit, & eadem ratio est de vino.

¶ 2 Præter. Sicut dicitur 2. q̄ de generatione, ex eis dē nutritur, ex quibus sumus. species autem sacramentales sunt accidentia, ex quibus homo non constat: non enim accidens est pars substantiæ. ergo videtur, q̄ species sacramentales nutrire non possint.

¶ 3 Præter. Philosophus 2. q̄ de Anima dicit, quod alimentum nutrit, prout est substantia quædā, auget aut prout est aliquid quantum: sed species sacrales non sunt substantia, ergo non possunt nutrire. Sed contra est, qd̄ Apostolus 1. Cor. 11. loquens de hoc sacramento, dicit, alius quidem elurrit, alius autem ebrius est. ubi dicit glo. quod notat illos, qui post celebrationem sacri mysterij, & consecrationem panis, & vini, suas oblationes uendicabant, & alij non communicantes, solum sumebant, ita ut inde etiam inebriarentur: quod quidem non posset contingere, si sacramentales species non nutrent, ergo species sacramentales nutriunt.

RESPON. Dicendum, q̄ hæc quæstio difficultatē non habet, præcedenti quæstione soluta: ex hoc enim (vt dicitur 2. de Anima) cibis nutrit, quod conuertitur in substantiam nutriti. dictum est autem, q̄ species sacramentales possunt conuerti in sub-

stantiam aliquam, quæ ex eis generatur. per eandē autem rationem possunt conuerti in corpus humanum, per quam possunt conuerti in cineres vel in vermes: & ideo manifestum est, quod nutriunt. quod autem quidam dicunt, quod non vere nutriunt, quasi in corpus humanum conuertantur, sed reficiunt & confortant quadam sensuum immutatione (sicut homo confortatur ex odore cibi, & inebriatur ex odore vini) ad sensum patet esse falsum: talis enim refectio non diu sufficit homini, cuius corpus propter continuam deperditionē restauratione indiget: & tamen homo diu sustentari potest, si hostias & vinum consecratum sumeret in magna quantitate. Similiter etiam non potest stare, quod quidam dicunt, quod species sacramentales nutriunt, propter formam substantialem panis & vini, quæ remanet: tum, quia non remanet, ut supra habuitur est: tum quia non est actus forme nutrire, sed magis materię, quæ accipit formam nutriti, recedente forma nutriti. vnde dicitur in 2. de Anima, quod nutrimentum in principio est dissimile, in fine autem simile.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod facta consecratione dupliciter potest dici panis in hoc sacramento. vno modo ipse species panis, quæ retinet nomen prioris substantiæ, ut Greg. 8. dicit in hom. paschali. alio modo, potest dici panis ipsum corpus Christi, quod est panis mysticus de celo descendens. Ambrosius ergo cum dicit, quod iste panis non transit in corpus, accipit panem secundo modo: quia, scilicet corpus Christi non conuertitur in corpus hominis, sed reficit mentem eius, non autem loquitur de pane primo modo dicto.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ species sacramentales etiam non sint ea, ex quibus corpus hominis constat, tamen in ea conuertuntur, sicut dictū est.

AD TERTIVM dicendum, quod species sacramentales, quamuis non sint substantia, habent tamen virtutem substantię, sicut dictum est.

ARTICVLVS VII.

Utrum species sacramentales frangantur in hoc sacramento.

AD SEPTIMVM sic proceditur. Videtur quod species sacramentales non frangantur in hoc sacramento. dicit enim Phil. 4. Meteor. quod corpora dicuntur frangibilia propter determinatam dispositionem pororum, quod non potest attribui sacramentalibus speciebus, ergo sacramentales species non possunt frangi.

¶ 2 Præter. Fractionem sequitur sonus: sed species sacramentales non sunt sonabiles: dicit enim Phil. 1. 2. de Anima, quod sonabile est corpus durum, habens superficiem lenem. ergo species sacramentales non franguntur.

¶ 3 Præter. Eiusdem videtur esse, manducari, frangi, & masticari: sed verum corpus Christi est quod manducatur, secundum illud Ioan. 6. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem. ergo corpus Christi est, quod frangitur & masticatur, vnde & in confessione Berengarij dicitur, consentio sanctę Romanę Ecclesię, & corde & ore profiteor panem & uinum, quæ in altari ponuntur, post consecrationem uerum corpus & sanguinē Christi esse, & in ueritate manibus sacerdotum tractari, frangi, & fidelium dentibus arceri. non ergo fractio debet attribui sacramentalibus speciebus.

SED

D. 31.

in corp. art.

ibid.

ibid.

ibid.

ibid.

ibid.

Li. 2. de anima, text. 45. to. a.

Q. 75. ar. 6.

Li. 2. de anima, text. 45. to. a.

Refertur de consec. di. 2. c. species.

Loco citato in arg.

In corp. art.

ibid.

4. dist. 10. ar. 1. ad 1. & dist. 12. q. 1. ar. 3. q. 1. & 2. & 4. contra. c. 67. & op. 2. c. 8 & 1. cor. 11. c. 5. Lib. 4. i. sum. ma 3. cap. 2. ante med.

Li. 2. ex text. 77. & 78. to. 5.

De consec. dist. 2. c. ego Berengarij.

SED CONTRA est, quòd fractio fit per diuisionē quanti: sed nullum quantum ibi diuiditur, nisi species sacramentales: quia neq; corpus Christi, quod est incorruptibile, neque substantia panis, quæ nō manet, * neque substantia uini, ergo species sacramentales franguntur.

Alias nō hē ly neq; substantia uini.

RESPON. Dicendum, quòd apud antiquos circa hoc multiplex fuit opinio. quidam enim dixerunt, quòd non erat in hoc sacramento fractio, secundum rei veritatem, sed solum secundum aspectum inuentium: sed hoc non potest stare: quia in hoc sacramento ueritatis sensus non decipitur circa ea, quorum iudicium ad ipsum p̄tinet, inter quæ est fractio, per quam ex uno fiunt multa: quæ quidem sunt sensibilia cōmunia, ut patet in lib. 1. de Anima. unde alij dixerunt, quòd erat quidē ibi uera fractio sine subiecto * existente: sed hoc etiā sensui contradicit: apparet enim in hoc sacramento aliquid quantum, prius unum existens, postea in multa partium, quòd quidem oportet esse subiectum fractionis. non autem potest dici, quòd ipsum corpus Christi uerum frangatur. primo quidem, quia est incorruptibile & impassibile: secūdo, quia est totum sub qualibet parte (ut supra habitū est) quòd quidem est contra rationem eius, quòd frangitur, unde relinquitur, quòd fractio sit sicut in subiecto in quantitate dimensionum panis, sicut & alia accidentia. & sicut species sacramentales sunt sacramentum corporis Christi ueri, ita fractio huiusmodi specierum est sacramentum dominicæ passionis, quæ fuit in corpore Christi uero.

Lib. 2. text. 44. & 13. r. 2. Alias nō hē ly exillēte.

Q. 76. ar. 3.

Art. 2. huius quest. ad 3.

AD PRIMVM ergo dicendum, quòd sicut in speciebus sacramentalibus, remanet rarum & densum (ut supra dictum est) & ita etiam remanet ibi porositas, & per consequens frangibilitas.

AD SECUNDVM dicendum, quòd densitatem sequitur duritia: & ideo ex quo in speciebus sacramentalibus remanet densitas, cōsequens est quòd remaneat ibi duritia, & per consequens sonabilitas.

AD TERTIVM dicendum, quòd illud, quòd manducatur in propria specie, ipsum & frangitur & masticatur in sua specie: corpus autem Christi non manducantur in sua specie: sed in specie sacramentali. unde & super illud Ioannis 6. Caro non prodest quicquam, dicit August. * hoc est intelligendum secundum illos, qui carnaliter intelligebant, carnem quippe sic intellexerunt, quomodo in caduere dilaniatur, aut in macello venditur: & ideo ipsum corpus Christi non frangitur, nisi secundum speciem sacramentalem. & hoc modo intelligenda est cōfessio Berengarij, ut fractio & attritio dentium referatur ad speciem sacramentalem, sub qua uere est corpus Christi.

Tract. 27. in Ioan. inter prin. & me. 10. g.

ARTICVLVS VI. I.

Utrum aliquis liquor possit uino consecrato commisceri.

DOCTAVM sic proceditur. Videtur quòd uino consecrato, non possit aliquis liquor misceri. omne enim quòd permiscetur alicui, recipit qualitatem ipsius: sed nullus liquor potest recipere qualitatem sacramentalium specierum: quia accidentia illa sunt sine subiecto, ut dictum est. * ergo uidetur, quòd nullus liquor possit permisceri speciebus sacramentalibus uini.

* Art. 1. huius quest.

¶ 2. Præter. Si aliquis liquor permisceatur illis speciebus, oportet quòd ex his fiat aliquid unum: sed non potest fieri aliquid unum, neque ex liquore

4. diff. 13. q. 1. art. 2. q. 6. & quolib. 10. ar. 3.

(qui est substantia) & speciebus sacramentalibus, quæ sunt accidentia: neque ex liquore & sanguine Christi, qui ratione suæ incorruptibilitatis, neque additionem recipit neque diminutionem. ergo nullus liquor potest admisceri uino consecrato.

¶ 3. Præter. Si aliquis liquor admisceatur uino consecrato, uidetur quòd etiam ipsum efficiatur consecratum: sicut aqua quæ admisceatur aquæ benedictæ, efficitur benedicta: sed uinum consecratum, est uere sanguis Christi: ergo etiam liquor permiscus esset sanguis Christi, & ita aliquid fieret sanguis Christi aliter, quam per consecrationē, quòd est inconueniens. nō ergo uino consecrato potest aliquis liquor permisceri.

¶ 4. Præter. Si duorum unum totaliter corrūpatur, non erit mistio, ut dicitur in primo * de Generatione: sed ad permissionem cuiuscumque liquoris, uidetur corrumpi species sacramentalis uini, ita quòd sub ea desinat esse sanguis Christi: tum, quia magnum & paruum sunt differentie quantitatis, & diuersificant ipsam, sicut album & nigrum, colorem: tum etiam, quia liquor permiscus, cum non habeat obstaculum, uidetur vndique diffundi per totum, & ita desinit ibi esse sanguis Christi, qui non est ibi simul cum alia substantia. non ergo aliquis liquor potest permisceri uino consecrato.

Lib. 2. text. 44. & 13. r. 2. Alias nō hē ly exillēte.

H SED CONTRA est, quòd ad sensum patet, alium liquorem uino permisceri posse post consecrationem, sicut & ante.

RESPON. Dicendum, quòd istius questionis ueritas manifesta est ex præmissis. dictum est enim supra, quòd species in hoc sacramento remanentes, sicut adipiscuntur uirtute consecrationis modum essendi substantiæ, ita etiam consequuntur modum agendi & patiendi: ut scilicet agere & pati possint, quicquid ageret uel pateretur substantia, si ibi præsens existeret. manifestum est autem, quòd si esset ibi substantia uini, liquor aliquis posset ei permisceri: huius tamen permissionis diuersus esset effectus, & secundum formam liquoris, & secundum quantitatem: si enim permisceretur aliquis liquor in tanta quantitate, quòd posset diffundi per totum uinum, totum fieret permiscum: quòd autem est commiscum ex duobus, neutrum miscibile est: sed utrumque transit in quoddam tertium ex his compositum, unde sequeretur, quòd uinum prius existens, non remaneret, sed si liquor permiscus esset alterius speciei (puta si permisceretur aqua) solueretur species uini, & esset liquor alterius speciei. si autem esset eiusdem speciei liquor adiunctus (puta si uinum permisceretur uino) remaneret quidē eadem species, sed non remaneret idem numero uinum, quòd declarat diuersitas accidentium: puta si unum uinum esset album, & aliud rubeum. Si uero liquor adiunctus esset tam parua quantitas, quòd non posset perfundi per totū, non fieret totum uinum permiscum, sed aliqua pars eius, quæ quidem non remaneret eadem numero propter permissionem extraneæ materie: remaneret tamē eadem species, non solum si paruus liquor permiscus esset eiusdem speciei, sed etiam si esset alterius speciei: quia gutta aqua multo uino permista, transit in speciem uini, ut dicitur in primo * de Generatione. manifestum est autem ex prædictis, quòd corpus & sanguis Christi remanet in hoc sacramento, quandiu illæ species manent eadem numero: consecratum enim hic panis, & hoc uinum. unde si fiat tanta permissio liquoris cuiuscumque, &

Art. 1. & 2. huius quest.

Lib. 2. text. 44. & 13. r. 2. Alias nō hē ly exillēte.

Lib. 2. text. 44. & 13. r. 2. Alias nō hē ly exillēte.